

підготовки, яка буде реалізовуватися також під час використання здоров'язбережувальних технологій.

Наступним підходом, який закладено в основу підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій є суб'єкт-суб'єктний підхід. Адже в процесі підготовки та майбутньої професійної діяльності студент стає суб'єктом педагогічної взаємодії формуючи суб'єктне ставлення до професійної діяльності та життєдіяльності загалом.

Ефективність педагогічної діяльності майбутніх вчителів трудового навчання та технологій безпосередньо залежить від того, які відносини склалися в навчально-виховному процесі. Саме суб'єкт-суб'єктні відносини передбачають взаємний та плідний розвиток якостей особистості студента у процесі взаємодії і спільної діяльності з викладачем, набуття досвіду налагодження продуктивної взаємодії, що в подальшому буде перенесено у його професійну діяльність. Адже лише за умови наявності суб'єкт-суб'єктної взаємодії педагогічний процес можна розглядати як спільну діяльність учня і педагога, спрямовану на розвиток всіх суб'єктів освітнього процесу. За такої умови виникає потреба в наявності суб'єкт-суб'єктних відносин.

Отже, нами виокремлено наукові підходи, які найбільше відповідають підготовці майбутніх вчителів трудового навчання та технологій до педагогічної взаємодії. Серед них – системний, компетентнісний, діяльнісний, суб'єкт-суб'єктний. Названі підходи не суперечать один одному, а навпаки, взаємодоповнюють один одного, що забезпечує вибір відповідних форм, методів і засобів навчання, а також змісту професійної підготовки майбутніх фахівців. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні концепції підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій щодо використання здоров'язбережувальних технологій у педагогічній взаємодії та розробці моделі цієї підготовки.

Перелік використаної літератури:

1. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века. (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – 608 с.
2. Новиков А. М. Методология : словарь системы основных понятий / А. М. Новиков, Д. А. Новиков. – М. : Либроком, 2013. – 208 с.
3. Отич О. М. Методологічні принципи наукового дослідження / О. М. Отич // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : збірник. – Чернігів, 2010. – Вип. 76. – С. 41–43.

ПРОБЛЕМА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

*Хатунцева Світлана Миколаївна
м. Бердянськ*

***Анотація.** Проаналізовано науково-теоретичне підґрунтя проблеми самовдосконалення майбутнього педагога. З'ясовано сутність самодетермінації як чинника самовдосконалення майбутнього фахівця. Доведено, що самодетермінація є промотором самовдосконалення майбутнього вчителя основ здоров'я.*

***Ключові слова:** самовдосконалення, самодетермінація, майбутній учитель основ здоров'я, готовність.*

***Актуальність дослідження.** Найважливішою передумовою забезпечення шкіл кваліфікованими кадрами є обґрунтований вибір пріоритетів і концентрація наукового потенціалу для їх реалізації. Нові реалії життя кардинально впливають на роль фахівців з вищою освітою. Особливе місце серед них посідають майбутні вчителі основ здоров'я як висококомпетентні, здатні до постійного самовдосконалення фахівці, рівень підготовки яких має задовольнити потреби суспільства у формуванні здорової, всебічно розвинутої особистості.*

***Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Аналіз наукового фонду засвідчив, що вченими досліджено різні аспекти самовдосконалення: професійний саморозвиток і самовдосконалення майбутніх педагогів (В. Андрущенко, Т. Вайніленко, С. Паршук, І. Серета,*

Г. Цветкова); професійне самовдосконалення майбутнього вчителя шляхом розвитку його здібностей та обдарувань (О. Антонова); проблема формування у майбутніх учителів готовності до самовдосконалення (К. Дурай-Новакова, А. Линенко, Л. Суценко); самодетермінація особистості в освітньому просторі (Л. Бурлачук, Л. Дзюбка, Г. Куценко-Лада, Л. Мар'яненко, М. Смульсон, Н. Тимофєєва, Л. Шатирко). Аналіз наукових праць з підготовки педагога дає підстави свідчити, що на сьогодні чимало аспектів проблеми самовдосконалення ґрунтовно осмислені науковцями. Проте відсутні розробки щодо вивчення проблеми самодетермінації майбутніх учителів основ здоров'я в процесі формування у них готовності до самовдосконалення.

Метою нашої статті є дослідження самодетермінації як чинника самовдосконалення майбутнього вчителя основ здоров'я.

Завдання статті: на основі вивчення літератури здійснити аналіз науково-теоретичного підґрунтя проблеми самовдосконалення майбутнього вчителя; з'ясувати сутність самодетермінації як чинника самовдосконалення майбутнього вчителя основ здоров'я.

Виклад основного матеріалу. Самовдосконалення майбутнього вчителя основ здоров'я розглядаємо як трьохвекторний процес (самоосвіти, саморозвитку та самовиховання), одним з чинників якого є самодетермінація. Загальне розуміння процесу самодетермінації вчені вбачають у тому, що особистість іде шляхом створення (вибору, інтеріоризації, конфігурування, самостійного випрацювання) підстав, цілей, критеріїв та логіки руху до нею ж бажаного стану своєї «психологічної системи» [1, с. 101]. Самоорганізація сприяє результативності процесу переведення наявного в належне [1]. Самодетермінацією вважають здійснення відносно самостійного, самокерованого розвитку. Відмінними ознаками цього процесу є наявність внутрішніх критеріїв психічної, предметної діяльності та життєдіяльності; прагнення їх розбудувати та вдосконалити в напрямку адекватності; здійснення діяльності, що базується на внутрішніх критеріях; відчуття свободи та особистої незалежності [1, с. 103]. Вчені зауважують, що процес самодетермінації відбувається поетапно: спочатку на внутрішньому рівні, а потім виявляється в реалізації прийнятого рішення. Першопричиною самодетермінації є цінності. Особистість виступає активним суб'єктом, постійно перетворюючи соціальні й культурні цінності суспільства відповідно до наявних у неї ідеалів, переконань та потреб. Самодетермінація має прояв в усвідомленні особистістю соціокультурної дійсності, усвідомленні себе й активному визначенні особистісної позиції людини у ставленні до соціальних і культурних вимог дійсності [1, с. 121].

Отже, самодетермінація передбачає розгортання та примноження потенційних можливостей особистості, сприяє активній творчій самокерованій діяльності, встановленню саморегульованих цілей, формуванню конструкту досягнення мети, інтерпретуванню власних досягнень, контролю та коригуванню поточної діяльності. Самодетермінація, передбачає вирішення проблематики внутрішньої та зовнішньої мотивації, вказує на значущість соціального контексту, сприяє здійсненню вибору. Потреба майбутнього вчителя в самодетермінації розширює можливості активної творчої діяльності студента, сприяє ефективності професійної підготовки через потребу в компетентності.

Висновки. Вважаємо, що самодетермінація є промотором самовдосконалення майбутнього вчителя основ здоров'я, оскільки: по-перше, виконує роль стартового майданчика для початку виконання специфічної навчальної діяльності, забезпечує контроль її виконання; по-друге, розширює потенційні можливості особистості майбутнього вчителя основ здоров'я, сприяє усвідомленню цінності життя і здоров'я, формуванню активної позиції щодо здорового способу життя, розвитку здоров'язберезувальної компетентності. Перспективи подальших розвідок цього напрямку вбачаємо в визначенні і обґрунтуванні педагогічних умов формування здоров'язберезувальної компетентності у майбутніх учителів основ здоров'я в процесі індивідуалізації професійної підготовки.

Перелік використаної літератури:

1. Психологічні чинники самодетермінації особистості в освітньому просторі: Колективна монографія / [Максименко С. Д., Куценко-Лада Г. В., Пророк Н. В. та ін.]; за редакцією Максименка С. Д. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 400 с.